

Initiatief voorstel (gewijzigd 6 juli 2020, 2^e wijziging 1 maart 2021)

Pilot meld- en informatiepunt elektromagnetische straling Zeist

21RV006

Ronde Tafel	:	11 juni 2020
Debat	:	25 juni 2020
Raadsvergadering	:	09 juli 2020 (aangehouden)
Ronde Tafel	:	18 maart 2021
Debat	:	06 april 2021
Raad	:	20 april 2021
Informatie bij	:	Karst Schuring (PvdA), Carlo Fiscalini (NieuwDemocratischZeist), David Tompot (SP), Hannie van Kippersluis (ZeisterBelang) en Roy Luca (Seyst.Nu)
Raadsvoorstel	:	21RV006
Zaaknummer	:	365153

Aan de Raad van de Gemeente Zeist

Inleiding

Er is veel onrust onder de (Zeister) bevolking over de effecten van elektromagnetische straling. Er zijn veel burgers die aangeven te lijden onder die effecten en lichamelijke en psychosociale klachten ervan melden. In Zeist komt elektromagnetische straling van de 32 zendmasten, met 164 antennes, die hier nu 4G en 3G ondersteunen. Ook is er straling van de vele, verschillende huishoudelijke en andere apparaten. Deze onrust en klachten bleken ook uit de drukbezochte gemeentelijke infoavond over de invoering van 5G op 18 februari 2020.

De discussie nu gaat van “niets aan de hand; gewoon uitrollen die 5G” tot “alle problemen komen door 3G/4G en in de toekomst 5G”. Daarbij is informatie vaak behoorlijk eenzijdig en zijn de onderzoeken naar de effecten van straling op de mens en de natuur niet eenduidig. Ondertussen groeit de behoefte bij velen, ook bij Zeistenaren, naar een nog sneller internet (gekoppeld aan de uitrol van 5G en de aanleg van een glasvezelnetwerk), waarvan de gebruiksvoordelen evident zijn. Ook ontwikkelingen als “smart city” en “zelfrijdende auto” spelen mee in deze discussie.

Aan de andere kant zijn er mensen met, soms zelfs ernstige, klachten. Niet iedereen is hetzelfde. Wat de een niet voelt, kan voor de ander een grote last betekenen. Uit gesprekken met Zeistenaren die last ondervinden van elektromagnetische straling blijkt, dat velen van hen door hoge gevoeligheid voor elektromagnetische straling veel lichamelijke en geestelijke klachten hebben. Die worden veelal gebagatelliseerd, niet serieus genomen. Deze Zeistenaren moeten zelf veelal oplossingen voor deze klachten zoeken, zonder ondersteuning. Dat past niet bij de gemeente zoals wij die willen; wij willen een gemeente die naast haar mensen staat, opkomt ook voor mensen die andere dingen voelen dan wat

standaard is. Het is daarom belangrijk, dat de gemeente deze mensen serieus neemt en kijkt op welke wijze zij het beste ondersteund kunnen worden.

De gemeente kan en mag geen partij kiezen in de hiervoor genoemde discussie. Het is echter wél de verantwoordelijkheid van het lokale bestuur om de onrust en de zorgen van ook deze burgers serieus te nemen en om daartoe vooruit te kijken en richting te bepalen. Zodanig, dat inwoners niet voor voldongen feiten worden gesteld.

Elke gemeente, dus ook Zeist, heeft, bij wet, de verplichting om te zorgen voor de veiligheid en de gezondheid van haar burgers en onze gemeente is vanuit haar beleid verplicht om er voor te zorgen, dat iedereen “er bij hoort” in Zeist.

Om deze en hierna verder te bespreken redenen en op grond van de hier gemaakt overwegingen wordt dit initiatiefvoorstel gedaan en wordt aan de Raad voorgesteld te besluiten zoals onder “Besluit” in punten 1 t/m 6, op pagina 7 van dit voorstel is geformuleerd.

De elektromagnetische straling van zendmasten en huishoudelijke apparatuur hebben nu al een belangrijke invloed op het leven van mens en dier en de biodiversiteit buitenshuis. Naast de nu in Zeist bestaande 164 antennes en alle huishoudelijke apparaten die elektromagnetische straling veroorzaken, zullen er door de komende uitrol van 5G veel antennes bijkomen om overal in Zeist, en zoals in heel Nederland, voor minimaal 98% dekking en voldoende capaciteit te kunnen zorgen. Dit ook omdat het bereik van de “5G-techniek” veel kleiner is dan bij 4G en voorgangers.

De plaatsing van zoveel extra antennes, terwijl de stralingseffecten ervan op de gezondheid nog onvoldoende in beeld zijn, is voor de lokale overheid in Zeist een grote verantwoordelijkheid. Daarom wordt in dit voorstel gepleit voor toepassing van het voorzorgsbeginsel :

“geen antennes bijplaatsen zolang niet onomstotelijk vaststaat, dat de straling ervan geen schadelijke effecten heeft op de gezondheid”.

Het huidige Zeister beleid betreffende telecommunicatiemasten, dat in 2010 is vastgesteld in de “Beleidsnota Antenne-installaties telecommunicatie”, voldoet niet meer ten aanzien van de eisen van deze snelle 5G-verbindingen en van het -hogere- aantal antennes dat daarvoor nodig is. Daarom is aanscherping van deze beleidsnota noodzakelijk, ook in het licht van het in 2019 opgestelde “convenant antennebeleid”.

Maatschappelijk effect en doel van het voorstel

Het nemen van verantwoordelijkheid door de gemeente Zeist om de zorgen die bij inwoners leven over elektromagnetische straling in Zeist serieus te nemen. Om die verantwoordelijkheid vorm te geven hiervoor een pilot uit te voeren door voor 1,5 jaar een “Meld- en Informatiepunt Elektromagnetische Straling Zeist” in te richten en de werking ervan na deze 1,5 jaar te evalueren op mogelijk verder te nemen maatregelen.

Daarnaast aan te dringen bij de rijksoverheid op het uitvoeren van nationale of regionale onderzoeken naar het aantal en het soort gezondheidsklachten en naar veranderingen in de flora en fauna in de directe omgeving van reeds geplaatste en nog te plaatsen antennes.

Verdere redenen en overwegingen

Gezondheidsklachten

Klachten

Over de hiervoor in Inleiding genoemde klachten, als aangegeven door Zeister burgers : de meest genoemde klachten zijn vermoeidheid, concentratieverlies, hoofdpijn, slapeloosheid, duizeligheid, huidproblemen, droge mond en ogen, verhoogde bloeddruk en hartslag, gewrichtspijn, geheugenprobleem, niet meer scherp kunnen denken, stress, angst, onrust, clpd, prikkelbaar zijn. Van dergelijke klachten zouden ook dieren last hebben, zoals bijenvolken, volgens eerste onderzoeken.

Richtlijnen en normen

Er wordt al jaren onderzoek gedaan naar effecten van elektromagnetische straling, maar de uitkomsten daarvan zijn nog niet eenduidig. De richtlijnen, die de Nederlandse overheid hanteert, zijn afgeleid van de ICNIRP. Deze zijn niet metingsgeschikt voor mensen, die elektrogevoelig zijn, omdat ze alleen van thermische (opwarmings-)effecten uitgaan. Die richtlijnen zijn uitgewerkt op basis van technisch- en theoretisch-natuurkundige uitgangspunten, maar niet echt praktijkgericht; opgesteld aan de hand van modellen en berekeningen en niet of nauwelijks op basis van reële metingen en empirische data. Nederland kent met 61 V/m de hoogst mogelijke grenswaarde binnen de zogenaamde 'magnetronrichtlijn' van ICNIRP. De ICNIRP-normen zijn opgesteld in 1998. Wegens kritiek is voorjaar 2020 herijking beoogd, doch die bracht geen wezenlijke verandering. Terwijl deze zeker nodig was waar inmiddels een vijfde, en omvangrijke, generatie mobiele telefonie speelt.

Metingen

Onlangs, begin 2021, heeft op initiatief van StralingsBewust Zeist een professionele HF- stralingsmeting plaatsgevonden door het bedrijf "Schooneveld Advies". Dit was op 5 verschillende plekken in Zeist : Zorgcentrum Heerenwegen, het Diaconessenhuis, de St. Josepkerk, de Fillips van Bourgondiëlaan en de parkeerplaats van de L-flat in Vollenhove. Doel van deze metingen was om vast te stellen :

- Hoe hoog is thans de stralingsbelasting op de verschillende locaties?
- Hoe verhouden deze meetwaarden zich ten opzichte van de richtlijnen?
- Welk advies kan Stralingsbewust Zeist meegeven aan de gemeente Zeist?

Deze meetsessie geeft een momentopname van de blootstelling, ter plekke, aan hoogfrequente zendsignalen. De meeste locaties lieten een *zeer hoge* tot *extreem hoge* blootstelling zien, in relatie tot de Bouwbiologische richtlijn SBM2015 van het Duitse "Institut für Baubiologie (IBN)", welke richtlijn aanzienlijk lager ligt dan die welke in Nederland geldt.

Uit deze metingen blijkt, dat de stralingswaarden voor inwoners met stralingsklachten veel te hoog zijn en dat afscherpende maatregelen aan de woning nodig zijn om de blootstelling te verminderen tot onder deze waarden van de SBM2015.

Dit metingenrapport zal StralingsBewust Zeist binnenkort aan College en Raad aanbieden .

Antennes

De elektromagnetische straling van heden is afkomstig van de huidige antennes die 3G en 4G ondersteunen en van de vele apparaten die thuis en op het werk voor straling zorgen. Het geheel hiervan leidt al tot een groot aantal gezondheidsklachten in Zeist en dit gegeven vormt de basis van dit voorstel; de elektromagnetische straling van zendmasten en huishoudelijke apparatuur hebben nu al een belangrijke invloed op het leven van mens en dier en de biodiversiteit buitenshuis.

Binnenkort komt daar 5G (en 6G?) bij. Voor 5G zijn veel meer antennes nodig dan voor de voorgangers, omdat de afstand voor overdragen van het 5G-signaal vele malen korter is dan voor het 4G-signaal. Ook zal er gebruik worden gemaakt van minder krachtige 5G-antennes in onze directe omgeving, zogenaamde "Small Cells". Deze hebben een bereik van enkele tientallen meters en worden ook in lantaarnpalen, bushokjes of aan gebouwen geplaatst, en naast bestaande antenne-installaties. Aldus zullen er veel meer dan de huidige 164 antennes, die nu 3G en 4G(+) ondersteunen, nodig zijn om overal in Zeist voor de contractueel bepaalde 98% dekking en voldoende capaciteit te zorgen. Hoeveel extra antennes nodig zijn is nu, begin 2021, nog moeilijk te voorspellen, maar niet, dat de invloed van straling op mens en dier zal toenemen.

(NB. voor 5G is de aanleg van een glasvezelnetwerk vereist. Er zijn met het huidige netwerk niet zoveel extra (1000 x) data te versturen. Dus dan in Zeist veel aanlegwerkzaamheden met alle problemen voor bewoners en verkeer van dien.)

In 2010 is de Zeister "Beleidsnota Antenne-installaties telecommunicatie" vastgesteld.

Doel : de door landelijke afspraken beperkte beleidsruimte van de gemeente optimaal te benutten.

Afspraak : "(zicht)hinder moet worden voorkomen door de huidige richtlijnen zo aan te vullen, dat plaatsing nabij (een grote cluster van) woningen en andere gevoelige bestemmingen (zoals verpleeg- en verzorgingstehuizen/zorgcomplexen, scholen, kinderdagverblijven e.d.) zoveel mogelijk wordt tegengegaan." ... *alsook* : "actief te communiceren bij vergunningsplichtige plaatsing van antenne-installaties". Inmiddels ligt ook voor een "convenant antennebeleid" uit 2019, dat nog vertaald moet worden naar gemeentelijk beleid.

Uit het overzicht van de plekken waar nu antennes staan blijkt, dat vele geplaatst zijn op die gevoelige plekken nabij grote wooncomplexen, verpleeg- en verzorgingstehuizen / zorgcomplexen en scholen. Dit tégen de bovengenoemde afspraak in van die Zeister beleidsnota. Ook is de gemeenteraad hierover in de periode 2010 - 2020 nooit geïnformeerd door de verschillende colleges.

De verdere ontwikkeling van de telecommunicatie, de groei van het aantal mobiele telefoons en wifi-mogelijkheden en het neerzetten van zoveel extra antennes, terwijl de effecten op de gezondheid nog onvoldoende in beeld zijn, brengt voor de lokale overheid in Zeist een grote verantwoordelijkheid met zich mee, alleen al op basis van haar wettelijke verplichting om te zorgen voor de veiligheid en gezondheid van haar burgers.

Aldus komen op (inwoners van) Zeist veel zaken af die vragen om richtingbepaling. En ook aanpassing van de "Beleidsnota Antenne-installaties telecommunicatie". Dit om voor inwoners en bedrijven in Zeist voldoende maatregelen te voorkomen. De gemeente dient op dit dossier een bij deze nieuwe ontwikkelingen passende regie te gaan voeren. Basis hiervoor vormt de in dit voorstel voorgestelde pilot van een meldpunt voor mensen met klachten over elektromagnetische straling.

Vorzorgsbeginsel

Zolang niet onomstotelijk vaststaat, dat "5G" geen schadelijke effecten heeft op de gezondheid, is het verstandig als gemeente het voorzorgsbeginsel toe te passen. Dus zou Zeist als regel moeten hanteren, dat bedrijven die 5G willen aanleggen in Zeist moeten aantonen, dat dit geen schadelijke effecten heeft en dat er geen activiteiten rond de aanleg van 5G mogen worden uitgevoerd, totdat de acties, als genoemd in dit raadsvoorstel, zijn uitgevoerd en de gemeenteraad zich hierover uitgesproken heeft. In de hiervoor genoemde antennebeleidsnotitie uit 2010 is dit voorzorgsbeginsel concreet toegepast: de gemeente zal zendmasten zo min mogelijk bij scholen en zorginstellingen plaatsen.

Regionale en lokale partners in gezondheid

Het college is eerder (via een eerste initiatiefvoorstel – 20RV026) verzocht samen met regionale partners bij de GGDrU aan te dringen op het inrichten van een dergelijk meldpunt bij de GGD. Het initiatiefvoorstel 20RV026 is aangehouden, omdat het college toezei hierover in gesprek te gaan met de GGD en de huisartsen. In RIB20.195 heeft het college daarvan verslag gedaan : de GGD ziet zich vooral als "verstrekker van informatie" en gaat geen meldpunt voor stralingsklachten inrichten en de huisartsen zagen geen meerwaarde in een apart meldpunt, want mensen met gezondheidsklachten kunnen altijd bij hen terecht. Samenvattend zegt het college voor het registreren van gezondheidsklachten geen rol voor de gemeente te zien.

Particulier initiatief

Initiatiefnemers van dit raadsvoorstel zijn enigszins teleurgesteld in GGD, huisartsen en gemeente. Zij menen dat deze de gezondheidsklachten door elektromagnetische straling van een grote groep Zeistenaren onvoldoende serieus nemen en zodoende een belangrijke wijze waarop inzicht in deze problematiek kan worden verkregen ten onrechte niet oppakken. Voor initiatiefnemers is de verplichting van een gemeente om zorg te dragen voor de veiligheid en gezondheid van haar burgers heel belangrijk. Daarom stellen zij in dit initiatiefvoorstel voor het meldpunt te realiseren door particulier initiatief, deels met financiële steun van de gemeente. Daarmee geeft de gemeente invulling aan eigen autonomie en kan tot nieuwe inzichten komen voor een nieuwe "beleidsnota Antenne-installaties telecommunicatie" die recht doet aan alle Zeistenaren.

Aldus stellen zij voor een pilot te houden van 1,5 jaar met een meldpunt voor klachten over elektromagnetische straling

Verdieping

Om tot een beeld te komen van de huidige problematiek in Zeist betreffende elektromagnetische straling van telecommunicatiemasten en huishoudelijke apparaten en het aantal gezondheidsklachten daarover, wordt voorgesteld:

A. Het uitvoeren van een pilot door het inrichten van een Meld- en Informatiepunt Elektromagnetische Straling in Zeist voor een periode van 1,5 jaar.

Het is van groot belang voor de gemeente de grote groep mensen uit Zeist met onrust en klachten over straling serieus te nemen. Veel van hen willen hun klacht kwijt. Nu worden ze naar de huisarts of psycholoog verwezen. Ook zullen veel vragen komen over straling, en daarin zal het meldpunt vanuit haar informatierol een belangrijke bijdrage kunnen leveren. Het inrichten van een meldpunt voor het doorgeven van stralingsklachten dient opgepakt te worden. Dat is doel van dit voorstel. Beoogd wordt mensen in de eerste plaats een plek te geven waar zij terecht kunnen met hun klachten over elektromagnetische straling en waar zij deskundig advies en informatie kunnen krijgen wat hieraan te doen is en doorverwijzingen kunnen krijgen naar de zorg. Zo kunnen zij bijvoorbeeld informatie en advies krijgen

over stralingsarme middelen, over welke apparaten in huis voor de meeste straling zorgen en hoe men zich daartegen kan beschermen. Ook kan het meldpunt met een professioneel advies doorverwijzen naar de hulpverlening en artsen.

Tevens is het de bedoeling de grootte van het door bewoners gevoelde stralingsprobleem in de gemeente Zeist geanonimiseerd in kaart te brengen en daarnaast de relatie tussen die gezondheidsklachten en de afstand die men verwijderd woont van zendmasten/antennes. Dus zowel steun voor mensen met klachten als een hulpmiddel om te kunnen bepalen hoe groot het probleem in Zeist is. Het is daarbij van belang dit meldpunt, zodra het gereed is, breed onder de aandacht te brengen van onze inwoners, door middel van uitgebreide, goede communicatie.

Dus de doelstelling van het meldpunt is: Zeistenaren een plek geven waar zij terecht kunnen met hun klachten over elektromagnetische straling, waar zij deskundig advies kunnen krijgen wat hieraan en hiertegen te doen, verwijzen naar de hulpverlening en in kaart brengen van de grootte van de groep en de (woon)afstand tot zendmasten/antennes en daarmee ook de invloed daarvan op de gezondheid.

De inrichting van het Meld en Informatiepunt Elektromagnetische straling Zeist (MIES Zeist):

- Het wordt geleid door een coördinator en werkt verder met vrijwilligers die kennis hebben van stralingsklachten, elektromagnetische velden, antennebeleid en van rechtsvragen dienaangaande;
- Hier kunnen mensen die last hebben van elektromagnetische straling terecht met hun klachten en kunnen mensen professionele voorlichting en informatie, adviezen en doorverwijzingen naar professionele ondersteuning ontvangen;
- Het is een meld- en informatiepunt voor mensen die last hebben van elektromagnetische straling met ruimte voor informatiemateriaal, gesprekken en ruimte op een vaste, fysieke plek in Zeist.
- Het is telefonisch bereikbaar via een speciaal telefoonnummer.
- Het is ook op andere plekken lijfelijk bereikbaar, met een spreekuur, bijvoorbeeld in wijkcentra en in het gemeentehuis.
- Het zoekt en onderhoudt relaties met huisartsen, hulpverlening en GGD om de steun aan Zeistenaren die deze klachten hebben te (kunnen) verbeteren.
- Het meld- en informatiepunt werkt conform de normen van AVG en doet haar rapportages aan College B&W, Gemeenteraad en Zeister samenleving geanonimiseerd.

Het college wordt verzocht de gemeenteraad te informeren over de opzet van het in te richten meldpunt en halfjaarlijks geanonimiseerd te rapporteren, na van het meldpunt verkregen gegevens, over het aantal en de soort van meldingen en klachten, de locaties van die klachten binnen de gemeente en de adviezen, doorverwijzingen en interventies die zij daarbij gegeven/gedaan heeft;

Met het meldpunt zet Zeist (met wellicht de regio) een eerste stap in het nemen van haar verantwoordelijkheid en wordt de problematiek in kaart gebracht om aanpassing van de Zeister "beleidsnota Antenne-installaties telecommunicatie" tot stand te kunnen brengen. Ook krijgen we zo een geanonimiseerd beeld van de groep inwoners die last heeft van elektromagnetische straling. Voor de inwoners en bedrijven van Zeist en voor het Zeister lokaal bestuur is dat van groot belang.

B. Aan te dringen bij de Rijksoverheid op het doen van landelijke en/of regionale onderzoeken naar gezondheidsklachten en veranderingen in de flora en fauna als gevolg van EMS/EMV

Samen met de VNG en met de regionale partnergemeenten aan te dringen bij de Rijksoverheid op landelijke en/of regionale onderzoeken naar het aantal en het soort gezondheidsklachten en veranderingen in de flora en fauna nabij bestaande en nog te plaatsen antennes.

C. Financiële middelen beschikbaar te stellen voor uitvoering van het onderhavige raadsbesluit

Voor het meldpunt zijn middelen nodig om het beoogde werk te kunnen doen. Voorgesteld wordt eenmalig middelen beschikbaar te stellen uit de meerjarenbegroting, indicatief € 88.200 voor Meldpunt voor 1,5 jaar

Personeelskosten (0,5 fte)	€ 45.000
Huisvestingskosten	€ 18.000

Activiteitskosten	€ 12.000
Inrichtingskosten	€ 9.000
Onvoorzien	€ 4.200

Na de evaluatie na 1,5 jaar kan gekeken worden of continuering van het meldpunt noodzakelijk is en kunnen extra middelen ter beschikking gesteld worden bij de begroting.

Juridisch

-

Evaluatie

De in deze voorgestelde activiteiten van een Meldpunt KES (klachten elektromagnetische straling) zullen na 1,5 jaar geëvalueerd worden. De Raad zal door het college periodiek over de voortgang worden geïnformeerd via de reguliere P&C cyclus.

Deze evaluatie moet tevens leiden tot een bijstelling van de in 2010 vastgestelde Zeister "Beleidsnota Antenne-installaties telecommunicatie" om de beleidsruimte voor de gemeente zo ver mogelijk te optimaliseren, waarbij voorlopig het voorzorgbeginsel gehanteerd wordt.

BIJLAGEN

-

Gemeente **Zeist**

Raadsbesluit

Behoort bij raadsvoorstel
Nr. 21RV006

De raad van de gemeente Zeist;

gelezen en besproken hebbende het initiatiefvoorstel ingediend door de fracties van de PvdA, Nieuw Democratisch Zeist, ZeisterBelang, SP en Seyst.Nu;

BESLUIT:

1. Dat in overleg met het Burgerinitiatief Stralingsbewust Zeist een pilot zal worden gestart voor een periode van 1,5 jaar, in de vorm van het inrichten van een fysiek vast meld- en informatiepunt, waar mensen uit Zeist die last hebben van elektromagnetische straling terecht kunnen met hun klachten en professionele voorlichting en informatie, adviezen en doorverwijzingen naar professionele ondersteuning kunnen ontvangen.
2. Dat het meld- en informatiepunt na aanvang van de activiteiten halfjaarlijks, geanonimiseerd zal rapporteren aan de gemeente over het aantal en de soort van meldingen en klachten, over de locaties van deze binnen de gemeente en over de adviezen, doorverwijzingen en interventies die daarbij gegeven c.q. gedaan zijn.
3. Voor deze pilot een bedrag van € 88.200 beschikbaar te stellen voor het inrichten en doen werken van dit meldpunt.
4. Het college op te dragen de pilot uit te werken en de gemeenteraad vooraf te informeren over de opzet en uitwerking van het meld- en informatiepunt.
5. Het college te verzoeken samen met de VNG en de regionale partnergemeenten aan te dringen bij de Rijksoverheid op het zo spoedig mogelijk doen van landelijke en/of regionale onderzoeken naar het aantal en het soort stralingsgerelateerde gezondheidsklachten en naar veranderingen in de flora en fauna in de directe omgeving van bestaande en nog te plaatsen antennes.
6. Bij het nieuw op te stellen antennebeleid voorlopig het voorzorgsbeginsel te hanteren, zolang niet onomstotelijk vaststaat dat 5G geen schadelijke effecten heeft op de gezondheid van mensen, dieren en flora en fauna.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 20 april 2021.

De raad voornoemd,

mr. J. Janssen, griffier

drs. J.J.L.M. Janssen, voorzitter